

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Megjelenik minden hónapban.

Tizenkettődik évfolyam.

IV. füzet.

Április 1873.

Előfizetési díj egy évre és azok számára kik az „Országos Erdészeti-Egyesületnek” nem tagjai 8 frt; tagok számára az évi 5 frt alapítványi kamat, vagy évdíj beküldése mellett csak 3 frt.

Szerkesztőség s kiadóhivatal Budapesten, a várban, Fortuna-utca 129. sz. a. II. em. Mérsékelt díjért mindennemű hirdetések közöltnék.

Erdészetünk leírása a világkiállítási honismertetőben.*)

Irta: *Bedő Albert.*

A magyar korona országainak erdőségei a birodalom északi határvonalát képező kárpátoktól kezdve délre az adriai tenger mellett elhuzódó Balkán hegység aljáig terjednek, keletre Moldva és Gácsország földjével és nyugotra az osztrák-magyar monarchia örökös tartományaival Morva, Ausztria, Stiria, Krajna és az osztrák tengerparti tartományokkal határosak.

A magyar korona országainak, Magyarországnak, Erdély-

*) A m. kir. kormány megbízásából Keleti Károly ministeri tanácsos által szerkesztett világkiállítási katalógus honismertető része hazánk általános leírását s az egyes közgazdasági ágak szakbeli részletesebb ismertetését tartalmazza. E közleményünk azon könyvnek szintén egyik szakaszát képezi, s ehhez képest feladatunk volt oly irányban megírni, hogy vele a rendelkezésünkre bocsátott térhez mértten hazai erdészetünk jelen állásáról ne csak a szakemberek által érthető, de az erdészet ügye iránt érdeklődő más ügybarátoknak is hű képet adjunk. Tárgyánál fogva, s mint az említett könyv tartalmát is jelző leírást, szintén közölni kívántuk.

Szerz.

nek, s Horvát-Slavon-Dalmátországoknak erdei főleg négy csoportba oszthatók :

első csoportba tartoznak az éjszaki rész erdei le délfelé egész a Dunáig és az ugynevezett magyar alföld síkságának kezdetéig ;

a második csoportot képezik a keleti erdők, melyekhez tartoznak a Magyarország és Erdély közt lévő bihari hegység, Zaránd- és Aradmegyék erdei s az Erdélyben lévő összes erdőségek ;

a harmadik csoport erdőségeit alkotják az alföldi síkságon lévő kisebb erdőségek s részben a megkötött futóhomokon álló erdők ;

a negyedik csoport erdőségeihez tartoznak a délvidéki erdők, melyek alá foglalhatók, a Duna déli oldalán alul levő összes erdők, Bács, Krassó, Temes és a szomszédos vidék erdei, továbbá Horvát-Slavon- és Dalmátországok erdőségei.

Az éjszaki rész erdőségei : főfenemek a lucz- és jegenyefenyő, a bükk, kisebb mértékben a kocsános és kocsántalan tölgy, ezután a vörös- és erdei fenyő meg a gyertyán.

E fák azok, melyek erdőhasználati és erdőüzleti tekintetben az összes éjszaki területre nézve kiválóbb jelentőséggel bírnak. Tenyésznek e vidéken még azon összes másodrendű erdei fák, minők a czirbolya fenyő, kőris, szil, juhar, nyír stb., melyek gazdasági, gyári vagy bármely kisebb iparági használatnak tárgyát képezik.

Az éjszaki rész erdei nagyjából mérsékelt hűvösségű égélj növényei lévén, lassabb növessel bírnak a déli erdők fáinál, faszövetük azonban épen e körülmény folytán tömöttebb, s az éjszaki rész fái, vétessenek azok bár a déliekkel ugyanazon egy tengerszin feletti magasságból s hasonló talajról, műszaki célokra tartósabb erejű fákat szolgáltatnak, mint a déli erdőké.

E vidék szállítási és közlekedési eszközökben s különösen vízi erőben legkedvezőbb viszonyoknak örvend.

A keleti erdők főfaneme a bükk, a lucz- és jegenyefenyő, kisebb mértékben a kocsános, kocsántalan és csertölgy, s a gyertyán. Ezek képezik az erdei használat jelentékenyebb tömegét.

E vidék erdélyi erdőségei az erdőipar egyik főtényezőjét képező vizerővel kiváló mértékben bírnak, s a számos hegyi patak az itt eddigelé legnagyobb részét még elzártan állt erdők fatömegének az értékesítésre jelentékeny kulcsát képezi. A másodrendű erdei fák e vidéken gazdagon vannak képviselve.

Az alföldi síkság erdei főfanemei az ákác, a nyár- és a tölgy és igen kevés bálványfa. E vidék erdei csupán a helyi gazdaság szempontjából érdemelnek figyelmet, kereskedelmi tekintetben azonban nem bírnak jelentőséggel.

A közlekedési főeszközök a Duna és a Tisza vize, meg a vasutak, melyek főleg az első csoport erdőségeinek fáját hozzák e vidékre. Az ország közfigyelmének s a hivatott közegeknek különös gondtárgyát képezi az ezen vidék erdőterületéhez tartozó futóhomok területek megkötése és beerdősítése.

A déli erdők fanemei a legváltozatosabbaknak mondhatók. Hasonlítva a többi vidékhez, kiválóan nagyobb mértékben tenyésznek, s itt igen jelentékeny kereskedelmi cikket is képeznek a tölgyek, a kocsános és kocsántalan tölgy. Bácskában és Szlavóniában honos még a magyal vagy ugynevezett molyhos tölgy, Sopronymegyében s az örökös tartományokkal szomszédos határszélen a fenyők s közöttük az erdei fenyő is. Beljebb az országban tölgyek, bükkesek és gyertyánosok. Horvát-Szlavonországban a csak közelebről jelentékenyebb használat alá veendő terjedelmes és nagy fatömegekkel rendelkező tölgyerdők; nem különben jelentékeny területen a magas

hegységek lucz- és jegenyefenyői, s tűzifára a bükk- és gyertyánfák; Dalmátiában kevés fenyves és tölgyes, melyek inkább csak romszerű maradványai e tartomány elpusztult összes erdőségeinek.

E csoport területén van az u. n. Karst-vidék is részben fennálló szép erdőségeivel, részben pedig mértföldekre terjedő silány kőtengerével. A Karston fennálló gyors növésű és óriás nagyságu lucz- és jegenyefenyők és bikkesek kitűnő bizonyítványai annak, hogy e vidék termőhelyi viszonyai, a meleg, üde égalj és a tengerhez közel való fekvés folytán, a legkitűnőbbek; s ezen erdők ősidőben kezdődő elpusztulása csak is az emberi kéz romboló hatalmának, a gondatlanságnak s a közfelügyelet hiányának tulajdonítható.

Szállítási és közlekedési eszközök tekintetében a déli erdők területe részint a talaj természete, részint pedig a domborzati viszonyok folytán nem jelentéktelen akadályokkal küzd. A horvátországi erdők határőrvidéki részének és a Karst területi erdőknek, utóbbiaknál a hegységek kupcsoportozatos képződése mellett még csak nem teljes vízhiánnyal is kell küzdeni.

A) Az erdők területe állapota, használata és termőképessége.

A magyar korona országainak összes erdőségei kerek-számban 15,250.000 holdra terjednek, mely számból az egyes országokra következő arány esik:

Magyarország	8,884.000 hold
Erdély	3,564.000 „
Horvát-Szlavonország	2,340.000 „
Dalmátország	470.000 „

Összesen . 15,258.000 hold.

Ezen területből :

Kincstári vagy államerdő	3,530.000 hold,
„ „ reservált erdő	80.000 „
Állami közalapítványi erdő	106.000 „
Magán, községi és más holt kézen lévő erdők	11,542.000 „
Összesen	<u>15,258.000 hold,</u>

Ez erdőterületnek nagyobb részét általában véve lombos fák foglalják el, míg a tűlevelű fák csak az északi részen tulnyomók.

Midőn erdeink gazdasági állapotáról kell megemlékeznünk, figyelemmel azok természeti és használati rendeltetésére, mai tényleges minőségére az egyes birtok osztályokat, illetőleg következő megkülönböztetéseket kell tennünk :

Hosszú időn át és legalább is 100 évet meghaladó idő óta és jelenben is gondos, és a tartamos fatermés biztosítását követő gazdaság alkalmaztatik az állami vagy is a kincstári és a reservált erdőkben, nehány nagybirtokosnál, a kir. városoknál és a közalapítványi erdőkben, s azért ez erdők még jó állapotban vannak, s igen tetemes és kitünő minőségű fatömeggel rendelkeznek, kihasznált részök felnyitása pedig szintén gondosan eszközöltetett.

Nem lehet ily kedvező tényállást igazolni a közép- és közbirtokosok, s. a községek erdeire, melyek különösen az utóbbi pár évtized alatt a hűbéri viszonyok megszűnésével bekövetkezett társadalmi átalakulás által okozott gazdálkodási zavar, s a kedvezőtlen pénzviszonyokból való menekülés végett a rendes évi termésen felül is, és többeknél a fatöke tetemes megtámadásával vétettek használat alá, a mellett, hogy a felhasználtak helyett új erdőnevelésre sem lett gond fordítva.

Hazánkban az erdők kihasználásának terjedelmesebb alkalmazása, ugyszólván, a hűbéri viszonyok megszűnésével vevén kezdetét; az előtt a használat, a fafogyasztó vállalatok és a

közlekedési eszközök hiánya, s a birtokos szükségleteinek más jövedelmi forrásokból való könnyű fedezhetőse folytán, inkább csak is a helyi tüzelés és építkezési szükséglet kielégítésére szorítkozott.

Egyedüli jelentékeny fafogyasztó akkori időben a kincstári bányászat volt; azonban a kincstári erdőkből ez által eszközölt fogyasztás természete sem vala olyan, mely azon erdők gazdasági felvirágzásának egészséges alapját képezhette volna; s ha van ama multnak a kincstári erdők jelen állapotára nézve valami érdeme, ez egyedül azon megtakarított jelenlegi fafölösleg, melyet a czélből kiméltek meg, hogy a bányászat számára szükséges faanyag örök időkre biztosítva legyen.

Ma azonban ez indokolatlanul túlvatos gazdálkodás megszűnván, s a kezelési rendszer is, mely addig magával hozta azt, hogy az erdők jövedelmét a bányák jövedelme nyelje el, s mely szerint, az erdőnek önmagára adható tiszta jövedelme mindig az érczek jövedelmében mint bányászati haszon szerepelt, az államháztartásban elfogadott azon elvnel fogva, hogy minden gazdasági ág saját bevételeit és kiadásait egyedül a maga számlájára viselje, előnyösen megváltozott és ennek alapján az állami erdőknek a tartamosságra fektetett okszerű használata szintén kezdetét vette; mihez képest értékesítésre kerül a multból maradott azon fölösleg is, mely a szabályszerű készleten felül rendelkezésre áll. E fölösleget illetőleg meg kell azonban jegyeznünk, hogy az, mint épen a gazdaság igénye is magával hozza, nem egyszerre, vagy épen néhány év alatt jövendő vágatás alá, hanem az első forda (Turnus) vagy a berendezési korszak idejére felosztva használtatik ki, s előnyös eszközül szolgál a mostani erdő állapotnak a szabályos állapotra való átvitelére.

Hazánkban az általán nemesi birtokot képező erdők 1848. előtt adómentesek lévén, a birtokos nem sokat gondolt azok

jövedelmével; fahasználata főleg csak saját és hűbéresei szükségletére terjedett, s az ingyen rendelkezésére álló és egész községenként kirendelt jobbágyi munkaerővel aránytalanul nagy, és ha netalán az erdő fakészletével igen is, de korosztályaival és gazdasági viszonyaival nagyobbára össze nem egyező nagy területek hozattak vágatás alá; a hol pedig használat volt, ott minden tekintet nélkül csak az ahoz közelebb eső erdők terheltek azzal. E körülményeknek tulajdonítandó az is, hogy erdeink s illetőleg azok egyes üzem testekké alakítható részei a lakottabb vidékeken igen szabálytalan állapotban jöttek át azon idő kezdetére, mely a hirtelen megváltozott jogi és kereskedelmi viszonyoknál fogva a bővebb mértékű használat megkezdését követelte.

Ez idő óta tehát, midőn a közterhek egyenlő viselése megkívánta, hogy az adónak hordozására hivatott birtokállomány minél fokozottabb jövedelmet állítson elő, az erdők használata is nagyobb mérvet kezdett öltetni, s az erdőgazdák figyelme keresni kénytelenült a módot, melynek segítségével fáját értékesíthesse. Üzleti tőke befektetésre pénz nem lévén, a használat a birtokos részéről nagyobbára csak abból állott, hogy fáját derűre borúra az épen jelentkező vevőnek eladta; s hogy erdeje legelőjét marhatartás, különösen juhtenyésztés által minél jobban kihasználja. Később a középítkezések megindulása és külföldi fakereskedőknek hazánkba jövetelével már élénkebb fordulat fejlődvén ki, az értékesítés is biztosabbá és jövedelmezőbbé lőn, s habár ma is vannak még vidékek, melyekben a kitünő épületi és műszerfát még tűzifába kell feldolgozni, azért még is általában véve mai erdőhasználatunk a belterjesség fokán áll, s az egyszerű szitakávától kezdve a bámulatra ragadó árboczfáig mindennemű erdei gyártmányokat termelünk. Az erdei kézi gyártmányok ipara kiválóbb mértékben üzetik a bakonyerdőkben a magyarok által, az éjszaki

részen a tótok által, s Erdélyben a topánfalvi erdőségekben az oláhok által, végül a székelyek által a csiki havasokon és a Hargita hegységben.

Az erdők állapotának alakulására befolyt és röviden körvonalozott gazdasági jelenségek megemlítése után határozottan ki kell emelnünk még azt, hogy a mi erdeink egyes állabjainak és zömének minőségét illeti, ez az eddig lefolyt és úgy szólva rövidnek jelezhető használati idő folytán, azért is, mert erdeink, általában véve teljesen jó erejű termékeny talajon állanak, ez időszerint és átlagban véve kitűnőnek mondható. Fenyveseink a legszebb épületi és műszerfákat szolgáltatják, gyorsan nőnek, s műszaki vághatóságuk ideje 80—100 évnél többre nem teendő. Tölgyeseink épület- és műszerfája a legkiválóbb méretéig található, bükkös állabjaink és másodrendű fanemeink pedig gyáripari és kisebb-nagyobb fagyártmányokra kitűnően alkalmas és tűzifa szükségletünk fedezésére is gazdag fatömeggel bírnak, és egyáltalában erdősvidekeink mindenike rendelkezik azon fanemekkel, melyek kereskedelmi célokra használhatók.

A fatömegek választék arányaira nézve megjegyzendő, hogy a termelt tömeg épület és műszerfa választéka a legkedvezőbb arányban jelentkezik. Átlag véve a tömeg 75⁰/₀-a az értékesebb épület és műszerfából áll.

Megjegyezzük egyébiránt még azt is, hogy e 15,000.000 holdat meghaladó erdőbirtoknál több százezer s még pár millió holdnyi területet is fölülmuló erdőterületet találunk, mely részben lepusztítva, legeltetés által elrontva, vagy könnyelmű avagy értelem nélküli kezelés folytán elszomorító állapotra lettek juttatva. E területek egyébiránt igen kevés kivétellel, mind olyanok, melyeken okszerű kezelés mellett és minden nagyobb áldozat nélkül ismét jó erdők nevelhetők.

Vizi és szárazon való faszállításunk a legkedvezőbb fejlődésnek örvend úgy annyira, hogy addig, míg alig egy évtized előtt általánosan és némely gondatlanabb kezelésnél ma is, a szállítási veszteség a tömeg $15—25\%$ -ra terjedett, ma már helyenként ugyszólva veszteség nélkül, vagy legfeljebb a tömeg $5—6\%$ -nyi hiányával foganatosítjuk e munkálatokat. A fekete erdőben alkalmazott óriás tutajozás nálunk is honos, s erdeink nem kis előnyére kell megjegyeznünk, hogy azok patakjai kisebb vizgazdaságuknál fogva e tutajozásra épen alkalmasak.

A magyar birodalom erdőségeinek termőképességét az erdősült és kihasznált téreket együtt véve, tekintettel a különböző fanemek növekvési viszonyaira, s a fenyő meg lombfane-
meket is összevéve átlagban holdanként 75 köblábra lehet tenni. Erdőtalajunk s állabjaink minőségének s fanövekvési viszonyainak jelzésül megemlítjük, hogy a felvidéken vannak luczfenyő-állabok, melyek 100 éves korban homokos agyagtalajon holdanként 215 köbláb évi átlag növekvéssel, holdanként 240 törzsszámmal birnak.

Tölgyeseink a déli vidékeken 100 éves korban mély agyagtalajon holdanként 75—100 köbláb évi átlag növekvést mutatnak fel.

B) Az erdők mivélése.

Hazánk nagy terjedelmű erdőségeiben megfelelően főbb fanemeink természeti tulajdonságainak s erdészeti viszonyainak, az erdőknek főleg természetes uton való nevelése van gyakorlatban; azonban a mesterséges uton tehát magvetés vagy csemete ültetés által való erdőnevelést sem mondhatjuk mellőzöttnek, különösen újabb időben, midőn a luczczal vegyes jegenyefenyő vagy bükkal elegyült fenyves erdők, gazdasági terveink szerint az értékesebb luczfenyő vagy fenyves állabokká változtatandók át, s midőn e célból tarvágások alkalmazása után a csemete ültetést jó sikerrel használjuk.

Erdőgazdáink gondolkozóbb része, a kőszén használatának terjedése s fűtő eszközeink tökélyesbülése, valamint a tűzifa kisebb értéke folytán, már tényleg követi azon helyes irányt, miszerint erdeinkben kiválóan inkább az épületi és műszerfára meg fűrészaruk készítésére alkalmas fák termelendők.

Az üzem módok közül általánosan alkalmazottnak mondhatjuk a szálerdő üzemét. A középerdő üzem, melynek nálunk a foganatban levő birtokelkülönítések után van jövője, eddig ugyyszólva alkalmazásban sincs. A sarjerdő üzem szintén kis mértékben s természetének megfelelően a szelidebb vidékek egyes kisebb erdőbirtokosainál, vagy ilyeneket kivéve, csak azoknál van használatban, kik ez üzemmel egyszersmind a cserkéreg termelést is összekötik.

A szálerdő-üzem a körülmények szerint tarvágással, fokozatosan felujtító vágásokkal és szállaló módszerrel majdnem egyenlő mértékben alkalmaztatik. A szálerdőnél mezőgazdasági köztes-használatra alkalmas területeken használatban van az ortolási üzem is; a sarjerdő köréből pedig szintén használt a botfa és nyeselő üzem.

A futó-homok területek befásítása a földbirtok és a fa növekedő értéke folytán, és a csaknem általánosan érzett szükségből következőleg, örvendetes mértékben halad, s mint kitünőbb példák megemlíthetők, a vacsi pusztán és a volt magyar határ-örségben levő homoki erdők, mely utóbbi vidéken eddigelé 16.000 holdnyi homokterület lett az erdőtenyésztésnek meghódítva.

C) Az erdők értékesítése és jövedelme.

Az előnyös értékesítés alapfeltételei a fa olcsó termelése és könnyű kiszállítása, ha nem is állanak egészen általánosan a magyar birodalmi erdőkre, mégis azt lehet mondani, hogy ennek ellenkezője inkább a kivételekhez tartozik, s ha mind e mellett is jelen erdészeti viszonyaink közt az anyagtermésnek biztos és

megfelelő árak mellett való eladhatása, eddig szintén csak néhány a főbb vízi utakkal, vasutvonalakkal könnyű összeköttetésben álló erdőkre szorítkozik, az főképen csak annak tulajdonítható, mert erdőbirtokosainknál általában véve, részint az erdőgazdaság bensőbb természetének ismerethiánya, részint pedig pénzügyi viszonyoknál fogva, és pedig magát az állami erdőgazdaságot sem véve ki a közel multig, hiányzott az akarat, a tehetség és a bizalom arra, hogy erdeik terményeinek okszerű kiaknázására a kellő szellemi és anyagi beruházásokat megtegyék.

Az erdőtermények előnyös értékesítésének, illetőleg az ezekből várható nagyobb jövedelem apasztásának nem kevésbé lényeges tényezője volt eddig főleg azon körülmény is, hogy az anyagok feldolgozásánál részint gondatlanság, részint szorgalomhiány vagy épen közömbösség folytán, vagy a segélyül használt eszközök és gépek alkalmatlansága miatt, a termelt faanyag nevezetes része igen sok helyt veszendőbe ment. A min egyébiránt komoly akarat és kitartás könnyen segít. Így például a kincstár hradeki gőzfürésze 100⁰/₀ nyers faanyag után ad : 67⁰/₀ tiszta fűrészárut, 19⁰/₀ széldeszkrét és hulladékfát, s 14⁰/₀ fűrészport.

Ott azonban, hol az erdőbirtokos vagy az anyagok megvásárlója a viszonyok alapos felismerése után a helyes utat képes megválasztani, és a szükséges tőke befektetésektől sem riad vissza, már csaknem mindenütt jól fizető erdőgazdaságot lehet folytatni úgy annyira, hogy az ezzel ellenkező állapotok bátran kivételeseknek mondhatók.

Ez állítás igazságát bizonyítják azon tények is, hogy erdőterületek, melyek alig néhány év előtt a birtokos és a nehézségekkel küzdeni nem szerető szakemberek által az okszerű gazdasági használatra helyrajzi fekvésöknél fogva erős meggyőződéssel nyilvánítottak évek hosszú sorára elveszetteknek,

kitünő szálfajokat ma már a tengerre küldik, s az egyes talpakban való tutajozásra alkalmatlan erdei patakokon számosabb helyt a bámulatos gyorsan haladó óriás tutaj kigyózik ki az erdők és havasok mélyéből.

Az értékesítés általános körvonalának előbb tett rövid érintése után áttérhetünk magára a szorosabb értelemben vett értékesítésre vagy faeladásra.

Az erdőtermények eladása legtöbbször szó- vagy írásbeli árverés útján történik. A nagyobb erdőbirtokosoknál s különösen az államerdészetnél is az évenkénti anyagtermésből várható jövedelem biztosítása végett a több évre való és általában 5 egész 10 évre terjedő, az erdőgazdaság természete által is teljesen indokolt, eladások foganatosítatnak, részint állandó árak meghatározása mellett, részint pedig olyképen, hogy ez vagy amaz ismeretesebb és az illető erdőkhöz közelebb eső fapiacz árainak emelkedése vagy szállása szerint az eladás idejében megállapított árak is az emelkedésnek vagy szállásnak megfelelő százalékokkal nagyobbodnak vagy kisebbednek.

Kisebb erdőbirtokoknál az évi vágásterület egészben vagy egyes kis területekre lefelé egész $\frac{1}{8}$ és $\frac{1}{16}$ holdnyi nagyságra osztva a helyszínen szóbeli árverésen és rendszeren utólagos, de a mennyiben lehet a fa elvitele előtt teljesítendő, fizetés mellett adatik el, míg másoknál az eladás egyes törzsenként s mindjárt az árveréskor való fizetés mellett történik.

A faanyag tömege és ennek eladási alapárul felvett értéke holdanként, vagy az eladásra felosztott és a természetben is megjelölt területenként becslés és kiszámítás útján s általában a Divald és Wagner által kiadott erdészeti segédtablák adatai szerint történik; míg az egyes törzsek, főképp átmérőjük nagyságához mért árak szerint adatnak el.

A rendezettebb erdőgazdaságoknál köbtartalom szerint határozott árak vannak, s a fa köb tartalma köblá-

bakban kiszámittatván, az egyes köblábra megállapított árral fizettetik. Mértékegység a hat láb hosszú és ugynevezett bécsi öl. A tűzifa öle ily mértékben készítettik s az általánosan 6' széles, 3' hosszú hasábokkal és 6' magas, melyre az erdőben a száradás folytán bekövetkező apadék kiegyenlítésére rendszeresen még 6" aszréteg rakatik.

A faárak az egyes vidékek viszonyaihoz képest igen különbözök. Az épület és műszerfánál az egész országra nézve általános árrakul következőket jelölhetjük meg :

Tölgyfánál és tővön az erdőben köblábanként	10—25	kr
Fenyő — jegenye és lucz —	8—15	„
„ — erdei és fekete —	6—12	„
Veresfenyő	20—30	„
Bükk, szil, kőris vagy más kevésbé keresett		
hasonminőségű fánál tővön az erdőben köblábanként .	4—12	„

P i a c z i á r a k.

Budapesten : Tölgy, épület és szerszámfa egy köbláb	50 — 60	kr,
„ luczf. „ „ „ „ „	35 — 40	„
„ jegenyef. „ „ „ „ „	30 — 36	„
„ vörösf. „ „ „ „ „	80 — 90	„
„ erdeif. „ „ „ „ „	80 — 90	„
„ egy öl cser- vagy bükkhasábfa . .	20 — 21	frt,
„ „ „ tölgy „ „ . .	18 — 19	„
„ ezer darab 18"-es fenyő zsendely .	7 — 8	„
„ egy mázsa gubacs	8 — 12	„
„ „ „ luczkéreg	1.7 — 2.5	„
„ „ „ tölgykéreg	1.5 — 2.5	„
Komárom : Egy köbláb fenyő épületfa . . .	30 — 35	kr,
„ 100" 2 ¹ / ₂ öl h. 11" széles lucz-		
fenyő talppal együtt	100 — 110	frt,
„ egy mázsa luczkéreg talppal együtt .	4 — 5	„

Szegeden :	Egy köbláb fenyő épületfa	30—33 kr,
„	egy darab 10 öl hosszú fenyőfa	15—21 frt,
„	„ „ öl kőris, gyertyán, csertüzifa	17—19 „
„	„ „ „ bükk tüzifa	17—18 „
„	„ „ „ tölgy „	13—16 „
„	„ „ „ fenyő „	11—13 „
Kolozsvárt :	Egy öl kemény tüzifa	12—13 „
Károlyfehérvárt :	Egy öl kemény tüzifa	12—13 „
Maros-Vásárhelyt :	Egy öl kemény tüzifa	12—14 „

Földművelési viszonyainkhoz képest s erdőgazdaságunknak a fejlődés kezdetén lévő állapotánál fogva az erdei legeltetés és makkoltatás igen sok helyt jelentékeny mellékjövedelmet képez, s ez a kisebb földbirtokosoknál legtöbbszörre a saját marha állomány utján hasznosíttatik, az államnál és nagyobb birtokosoknál pedig szintén árverés utján adatik el, míg több helyt bizonyos meghatározott összegért, például az állat és a termés minőségéhez képest 10 kr, egész 2 frtig fizetendő árért bocsátják a marha darabját az erdőbe.

A gubacs termés a déli vidékek kocsános tölgyeinek igen értékes mellékjövedelmi tárgya, középminőségű termésre minden 5—6 évben számíthatni, oly évben azonban, midőn a tölgy dusan virágzik, s ebben a fagy kárt nem tesz, s midőn a gubacslégy kirepülése és párosodása idején is enyhe és meleg időjárás van, igen jó termés szokott lenni, (rendesen 8—10-ik évben) s ilyenkor aztán egy 2—3000 holdnyi tölgyes erdő 20—30.000 frt tisztajövedelmet is ad. A gubacs gyűjtését rendesen a vásárló üzerek eszközlik, s ezért az eladók a mutatkozó termések valódi eredményéről még eddig kevés tapasztalattal bírnak.

A vadászati mellékjövedelem, miután azt erdőbirtokosaink általában véve nem bocsátják idegen kézre s miután annak kezelése különben is, ide nem értve néhány nagyobb

uradalomnak kiváló gonddal kezelt rendszeres vadászatát, inkább csak a vadászidény megtartásában áll, igen jelentéktelen, s főleg a vadászati jog személyes élvezetére szorítkozik. Közepes vad-állománnyal bíró s inkább öz, vaddisznó, nyullal rendelkező 3—4000 holdnyi erdőterület vadászati jogának évi bérösszege 3—400 frtra megy.

Az erdők jövedelmeinek számokban való kifejezésére szintén csak általánosan tájékozó számot említhetünk fel, van például számos birtokos, kinek erdeje holdanként 5—10 frtnyi birtokjövédelmet hoz; rendesebb jövedelmül tekinthető holdanként 1 forinttól kezdve egész 4 frt tisztajövedelem, míg számos oly eset is van, hol a jövedelem csak krajczárookban jelentkezik, vagy helyette épen ráfizetéssel kezeltetik az erdő.

Az államerdők 1873. évi költségvetése szerint a pénzügyministerium által kezelt 3,605.000 cat. holdra terjedő államerdők összes bevétele . 14,451.078 frt, kiadása 10,718.573 „ s így összes tiszta jövedelme 3,732.505 „ a miből egy holdra 1 frt és 4 kr esik, mely tiszta jövedelem mellett még megjegyzendő, hogy a jövedelem fokozása végett az 1873. évi erdei bevételekből üzleti beruházásokra mint rendkívüli kiadás 1,071.000 frt fordítatik, s hogy a kincstári erdőknek kerek-számban egyharmadrészében a termés kellő kihasználása csak a most folyamatban lévő nagymérvű üzleti beruházások befejezése után kezdődik meg.

A mi egyébiránt a kincstári erdőknek az előbbi számokban nyilvánult és a rendkívüli kiadások tekintetbe vételével számított mai átlagos jövedelmezését illeti, meg kell még jegyez-nünk, hogy az távolról sem volt olt kedvező addig, míg a magyar kormány nem vette át a kezelést, s hogy az ennek

működését megelőző időben az erdők tiszta jövedelme a mai-
nak alig egy tized részét tette.

Átlagos számokat véve, a magyar birodalom erdőségeiből
belfogyasztásra felhasznált és külföldre eladott faanyag
értékét következőkbe lehet megjelölni :

a birodalom határain belül elfogyasztott	
fa pénzértéke	25,000.000 frt,
a külföldre kivitt fa pénzértéke	25,000.000 „
	Összesen . 50,000.000 frt,

melyből 70⁰/₀-ot az adó, kezelés, szállítás és termelés költsé-
geire levonva az erdőjövedelem 15,000.000, s így egy hold-
nak tiszta jövedelme nagy átlagban véve 1 forint.

A mi a magyar birodalomban termelt faanyagnak az ország
határain kívül való értékesítését illeti, erre nézve
megjegyezhetjük, hogy a magyar fának természetes kiviteli pia-
czaiul Európa egész déli részének kikötői tekinthetők, s hogy a
magyar fakereskedés keletre és Éjszak-Némethonra is jövő-
vel bír.

(Folyt. köv.)

Egyleti előterjesztés a földművelési miniszterhez a fa- árak jegyzése ügyében. *)

159. sz. *Nagyméltóságú Miniszter Ur!* A budapesti keres-
kedelmi és iparkamarának a faárak jegyzése tárgyában adott
véleményét méltóztatott Nagyméltóságod m. é. 15.821. számú
nagyrabecsült leiratával egyesületünknek nyilatkozás végett át-
küldeni.

*) Lásd „Erdészeti Lapok“ II. füzet 1873. 73 lap.